

Hensyn til Bygningerne skal der ganske vist forelægges en Plan, men der staar ikke noget som helst om, at Bygningerne skulle være opførte efter denne Plan, de skulle være efter Umts-kommissionens Støn forsvaret opførte. Jeg tror, at der vil kræves overordentlig lidt Guildehed hos en Husmand eller Landarbejder til at laane ikke $\frac{9}{10}$ af Staten efter disse Regler, men $\frac{11}{10}$, $\frac{12}{10}$ eller $\frac{13}{10}$, og da han selv skal opgive Laaneværdien og saa faa Pengene til nedsat Rente af Staten, kan han arrangere en bekvem lille Bankierforretning paa sin Egn eller spekulere i Børs-papirer med det overskydende Beløb.

Efter min Opfattelse er den Forandring, der er foregaaet med § 4, imidlertid betydningssfuldere, det er med Hensyn til Loddernes Størrelse. Derom var hele Kommissionen enig, netop under det Hensyn, som er blevet fremhævet af den højtærede Minister, at det burde være Landarbejdere, som kun delvis skulle leve af Jorden, men at ikke deres hele Arbejds-kraft skulle anvendes til deres Jordlod. Derfor var man enig om at fastsætte 3 à 4 Tdr. Land Middelfjord. Folketinget har nu forhøjet det til $3\frac{1}{2}$ —5 Tdr. Land. Men det forekommer mig, at man der er kommen for vidt. Naar en Husmand skal have 5 Tdr. Land Middelfjord, og paa magrere Jord kan det jo naa op til 8 Tdr. Land, ja paa meget magre Egne til endnu mere. — det forekommer mig, at jeg har set af Forhandlingerne i Folketinget, at man gik ud fra, at det i magre Egne kunde stige til 48 Tdr. Land — saa vil jeg dog nok spørge, om man venter, at den Mand, der kommer til at sidde paa en saadan Lod, skal kunne bruge sin Arbejds-kraft andre Steder. — Jeg beklager, at Folketinget har forandret denne Bestemmelse og ikke har fastholdt det eneste Punkt, kan man næsten sige, hvorom hele Kommissionen var enig.

Jeg kommer dernæst til et Hovedpunkt, nemlig Spørgsmaalet om, hvorledes Staten skal træde til. Her er jo foreslaet i det Forslag, der foreligger for os, at Staten skal give $\frac{9}{10}$, nemlig $\frac{9}{10}$ til 3 pCt., $\frac{9}{10}$ til 4 pCt. — deraf altsaa den ene til Afdrag — og saa kommer den sidste Tiendedel, som skal være aldeles rentefri, indtil de foregaaende $\frac{9}{10}$ ere afbetalte. Det er jo altsaa i Virkeligheden her en dobbelt Gave. Den højtærede Minister udtalte sig vel stærkt mod Gaver. Han begyndte med at sige, at man burde jo hjælpe; og han lagde Hovedvægten paa, at Landkommissionen skulle udrede en Plan paa gunstige Vilkaar. Men han pointerede dog straks, at dette „gunstige Vilkaar“ ikke vilde sige, at man skulle give

en Gave. Men jeg forstod ikke ret den højtærede Ministers Raisonnement, naar han lidt efter saagde, at en Rente af 3 pCt. naturligvis er et Tab for Statskassen, der jo faar lavere Rente, end den ellers kan faa for Pengene. Jeg spørger da: Naar det er et Tab for Statskassen, bliver det da ikke en Gave til de andre? Og den ene Tiendedel, som skal være aldeles rentefri, og som for mig er et Hovedpunkt, berørte den højtærede Minister aldeles ikke. — Jeg er mod dette Gaveprincip, fordi jeg ikke indser, hvorledes man skulle kunne standse, naar man først begynder ad denne Vej. Jeg indser ikke, hvorledes det skulle være muligt, naar man har givet en enkelt Samsundsklasse, i dette Tilfælde Landarbejdere, en saadan Gave fra Statens Side, at man saa skulle kunne sige til Industrierebnerne f. Eks., der ogsaa ville have en Gave til forbedrede Boliger eller Gave: Nej, I maa ikke faa noget. Endnu i Gaar var der jo i Folketinget en Forhandling om en lignende Gave til Jagtforeningerne. Jeg indser ikke, hvorledes man skal kunne stoppe paa denne Vej, naar man først begynder at give den enkelte Samsundsklasse Gaver. — Og hvis man saa vil sige: Ja, men denne Gave, som vi maa erkende ligger i Forslaget, den er ikke tænkt just saa meget at skulle komme Landarbejdere til gode, nej, det er et Forslag, som er fremkommet, fordi vi ville hjælpe det betrængte Agerbrug — det er jo et Udtryk, man hører nogle Gange i vor Tid — idet derved nemlig skal kunne staves god Arbejds-kraft til Agerbruget, vil jeg dertil svare, at for det første kan jeg ikke gaa ind paa at give en Gave af den Grund, men dernæst forekommer det mig, at man maatte være meget paapasselig med ikke at faa Lodderne saa store, at Arbejds-kraften som Følge deraf aldeles ikke kommer Agerbruget til gode.

Det forekommer mig heller ikke, at denne Gave er nødvendig. Den højtærede Minister berørte, at man maatte stille de Folk saaledes, at de overhovedet kunde komme ud af det, at de ikke kom til at sidde for byrdesulde i det. — Lad os se, hvad dette Brud paa Princippet med Hensyn til Gaver vil føre til, hvilken Virkning det vil have lige over for Arbejderen. Jeg tager som Eks. et Hus til 3,500 Kr. Efter de Oplysninger, som ere tilflydte Landkommissionen, kan man gaa ud fra, at middelgod Jord her i Landet i Øjeblikket kan købes for 700 Kr. pr. Td. Land, altsaa jeg sætter et Hus paa 3 Tdr. Land med Bygninger til 3,500 Kr. Hvad vil da Forstellen være paa det af Regeringen forelagte og det fra Folketinget her oplyndte Lovforslag? Jeg kommer til at